

עונג שבת (45)

שכרו העצום של המענג את השבת

הפליגו חכמים בשכרו של מי שזוכה לענג את השבת (שבת קיח-קיט), ואמרו: "כל המענג את השבת נותנים לו כל משאלות לבו". עוד אמרו, שעל ידי עונג שבת זוכים לעשירות, כפי שזכה יוסף מוקיר שבת, שמצא אבן טובה בתוך דג שקנה לסעודת שבת. עוד אמרו: "כל המענג את השבת ניצול משעבוד מלכויות". עוד אמרו: "כל המקיים שלש סעודות בשבת ניצול משלש פורענויות: מחבלו של משיח, ומדינה של גיהנום, וממלחמת גוג ומגוג". עוד אמרו: "כל המענג את השבת נותנים לו נחלה בלא מיצרים", שנאמר (ישעיהו נח, יג-יד): "אם תשיב משבת רגלך עשות חפצין ביום קודשי וקראת לשבת עונג לקדוש ה' מכובד... אז תתענג על ה' והרכבתך על במותי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אביך כי פי ה' דיבר". ונחלת יעקב אבינו היא נחלה בלא מיצרים.

מה הקושי לענג את השבת?

ולכאורה יש לשאול, מדוע הפליגו כל כך חכמים בשכרו של מי שמענג את השבת, עד שנראה שרק יחידי סגולה זוכים לענג את השבת באמת? הרי כל יהודי מקיים שלוש סעודות בשבת ומענג בכך את השבת. עונג שבת כולל עונג רוחני וגשמי כאחד. אלא שעונג שבת אמיתי כולל בתוכו עונג רוחני וגשמי כאחד. ובאמת שום עונג גשמי אינו משמח באמת בלי שיהיה בו תוכן ערכי-רוחני, ומאידך, שום עונג רוחני אינו שלם עד שיבוא לידי ביטוי מוחשי גם על ידי הגוף. הקושי הגדול שאיתו אנו מתמודדים בעולם הזה הוא הניגוד החמור שבין הנשמה לגוף, ועניינה המיוחד של שבת הוא לעשות שלום בין הנשמה לגוף. מצוות השבת היא לעסוק בתורה מתוך נחת ועונג, ולקיים את הסעודות המשובחות מתוך כוונה של מצווה, וכל הזוכה לכך, זוכה לטעום בעולם הזה מעין עולם הבא. וזהו שאמר הקב"ה למשה: "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותם (ביצה טז, א). שעל ידי שבת קודש יכולים ישראל להשלים עצמם באיחוד של הנשמה והגוף לשם שמיים. ומתוך כך מובן מה שאמרו חכמים שכל מי שזוכה לענג את השבת באמת זוכה להינצל מהקשיים שבעולם. כי הקשיים נובעים מהניגוד שבין הנשמה לגוף. והמענג את השבת גם זוכה לברכות גדולות - הברכות הנובעות מחיבור הנשמה לגוף. אלא שלשם כך צריך לקבל את השבת מתוך תשובה, ולהתגדל באמונה, ולהרבות בלימוד תורה לפחות שש שעות בשבת, ומתוך כך לקיים את הסעודות בשמחה של מצווה.

המלקט

הכעס והקנאה מבטלים את העונג

אבל מי שמידותיו מקולקלות, או שאמונתו חלשה, אינו מצליח לענג את השבת כראוי. הנה למשל, הנוטה לרגזנות ועצבנות מוצא תמיד סיבות לכעוס, וכשהוא כועס כבר לא יוכל לענג את השבת בסעודות, ולא יוכל ללמוד תורה בנחת, וכך הוא הורס לעצמו את כל שבתותיו. וישנם בעלי קנאה, שכמה שייתן להם ה' יתברך ממון ומאכלים טובים - כל זמן שלחבריהם יש יותר, אינם יכולים לשמוח. הם לועסים את מאכלי השבת ומחשבתם טרודה במה שיש לחבריהם, ובוודאי אינם יכולים לפנות את ליבם ללימוד התורה. ומי שזוכה להבין את תוכנה המהותי של השבת, יכול לתקן את מידותיו הרעות. ולכך נועדה השבת, כדי שבכל שבוע נקדיש יום שבו נזכור את יסודות האמונה, שה' ברא את העולם ומשגיח עליו, וכל מה שהוא עושה הכול לטובה, ולכן אין סיבה להתרגז ולקנא, אלא רק לשמוח ולהתענג בטוב ה'.

המלקט

שמירת שבת של יוסף במצרים

אמרו חז"ל (במדבר רבה יד. ב): מי הקדימני ואשלם, זה יוסף הצדיק שהוא הקדים ושימר את השבת עד שלא נתנה: "וּטְבוּחַ טַבַּח וְהַכֵּן", אמר רבי יוחנן: ערב שבת היה, ואין 'הכין' אלא לשבת שנאמר: "וְהָיָה בְיוֹם הַשִּׁישִׁי וְהַכִּינוּ", אמר הקב"ה: יוסף, אתה שמרת את השבת עד שלא נתנה התורה, חייך שאני משלם לכן בנך שיהא מקריב קרבנו בשבת, מה שאין יחיד מקריב, ועלי לקבל קרבנו ברצון, שנאמר: "בְיוֹם הַשְּׁבִיעִי נִשְׂא לְבַנֵי אֶפְרַיִם אֱלִישֶׁמֶע בֶּן עֲמִיהוּד". כנגד מה שיוסף שמר את השבת בהיותו במצרים, זכה שנשיא שבט אפרים, מצאצאיו, הקריב את קרבן הנשיאים בשבת.

ספר "ומתוך האור, שבת קודש"

זכור את יום השבת לקדשו

מצוה שמירת שבת מיוחדת היא מכל מצוות התורה, לא רק בחומרנותה של המצווה, שבשמירת השבת תלוי אמונת ישראל, והמחללה דומה לעובד עבודה זרה וכופר במעשה בראשית, אלא גם בתועלת המורגשת במצווה זו, ומופלגת היא משאר מצוות התורה, וכבר אמרו חז"ל (ב"ר פ"א. ב): שאינו דומה מאור פניו של אדם בכל השבוע כמאור פניו בשבת, שבאופן טבעי פניו של אדם מאירות ומבריקות באור של קדושה ביום השבת. וכן בליל שבת ישנה תפילה הנקראת "מעין הברכות", ופירשו קדמונים דרמוז היא לשבת שהיא מעיין ומקור להרבה ברכות, כמו לפרנסה טובה, בריאות הגוף

ואריכות ימים, בנים טובים וצדיקים, וכל מה שנפשו של אדם מחמדתם אפשר לשאוב ולהתברך מתוך המעיין של שבת קודש על ידי שמירתה כהלכתה. כמה חבל הדבר שהיום בזמנינו קשה למצוא מי שיודע לשאוב מן המעיין של השבת, וכמה אושר וברכות מפסידים על ידי כך.

רב פינקוס בספרו "נפש שמשון שבת קודש"

ה"לך והודיעם" נוהג לדורי דורות

נאמר (שמות לא. יג): "אך את שבתותי תשמרו כי אות היא ביני וביניכם לדורתכם לדעת כי אני ה' מקדישכם". הגמרא (שבת י:): דורשת על המילים "לדעת כי אני ה' מקדישכם": אמר לו הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם. "לך והודיעם", אומר ה"חידושי הרי"ם", הוא דבר הנוהג לעתיד לדור דורות. אם יהיה יהודי בודד, באיזשהו מקום בקצה העולם, משה רבינו ילך ויבוא ויודיע לו על השבת. עם בואה של השבת תהיה לו, לאותו יהודי, הרגשה בלב שהנה הגיעה השבת! כמובן, צריך שלאותו יהודי, יהיה "בית קיבול" להרגיש רוחניות, אבל אם הוא אכן כזה, ירגיש בנפשו הרגשה של קדושה בכניסת השבת, כי כך אמר לו הקב"ה למשה: "לך והודיעם"!

ספר "ומתוק האור, שבת קודש"

מתנה טובה, למי שהוא ירא שמים

בספר "שער בת רבים" כתב לבאר מאמר חז"ל (שבת י:): אמר לו הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בגנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיעם. יום שבת הוא מתנה טובה לישראל, שאז יש להם עת ופנאי לעסוק בתורה הקדושה, שלא כמו בימות חול בהם טרוד אדם בפרנסתו. דא עקא, לא הכל מבינים בטובה זו, רק מי שהוא ירא שמים, ויודע כי כל עניני העולם הזה הם הבל הבלים, אין בם מועיל, ועיקר תכלית האדם בעולם הוא עסק בתורה והמצוות, וכמו שאמרו (אבות ד. טז): "התקן עצמך בפרוודור כדי שתכנס לטרקלין", הוא אשר ממתין, מצפה ומיחל מתי יבוא יום השבת ויתפנה ממלאכתו, ויוכל לעסוק בתורה. לא כן מי שאינו ירא שמים, הוא אינו מבין בטובת השבת. אדרבה, הוא יושב ומצטער על שאינו יכול לעסוק במשא ומתן ומפסיד את פרנסתו.

זה שאמר הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי ושבת שמה, אולם היא נמצאת רק 'בבית גנזי' במקום בו נמצא אוצר יראת שמים, וכמו שאמרו חז"ל (שם לג:): אין לו להקב"ה בבית גנזיו אלא אוצר של יראת שמים, שנאמר: "יראת ה' היא אוצרו", ומי שהוא ירא שמים יתיחס אל השבת כמתנה טובה.

ספר "ומתוק האור, שבת קודש"

הלכה: נתינה מאכל למי שאינו מברך
האם מותר לתת מזון או משקה לאדם שאינו מברך תחילה?

בשו"ע (סי קסט ס"ב) כתב שלא יתן לאכול אלא למי שיודע בו שיברך. אולם על זה כתבו הפוסקים שאם מזמין לביתו אורח שאינו שומר תורה ומצוות ואינו מברך על מזונו, יש לחוש שאם לא יגיש לפניו כיבוד, מאכל או משקה, יכול להביא הדבר לידי איבה וחילול השם, לכן רצוי לומר לו בלשון רכה שמברכים, ואם לא יקבל את הדברים, אין בזה איסור. ויש עצה שבעל הבית יאכל גם הוא דבר מה, ויברך בקול רם כדי שישמע האורח ויצא ידי חובה.

ספר "הליכות שבת" רב אופיר מלכה שליט"א

פתגם: להצלחה יש הרבה הורים, אך הכשלון הוא יתום
ספר "שמחלה"

תקירה: שבע מצוות בני נח: אותו הציווי גם לישראל וגם לבני נח או הציוויים נפרדים (ואילו לא היו ישראל מצווים בתרי"ג מצוות, היו פטורים גם משבע מצוות בני נח) (קונטרסי שיעורים בבא מציעא יב-ד"ה וכל: נפרדים)
ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: הגומל לחסדים טובים

רב ידוע נכנס אצל עשיר, להתרימו לצרכי צדקה, אמרו לו בני הבית: במחילה מכבודכם, שבו והמתינו מעט כי בעל הבית קם זה משנתו. אחרי שעה קלה נכנס בעל הבית וקבל את פני הרב בכבוד ובסבר פנים יפות, נענה הרב ואמר לו: בודאי ידוע לכם, כי הקם משנתו מברך: המעביר שינה מעיניי, ואין עונים אמן אחרי ברכה זו, הואיל ואינה נחתמת אלא בהגומל חסדים טובים.

ספר "חזו וחלק" ד'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, אביטל אורה בת אנאל אידה, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם רפאל בן רבקה, חיים מאיר בן גבי זווירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליו, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, יעל רייזל בת מרטין היימה שמחה. זיווג הגון: לאלודי רחל מלכה בת חשמה, ולציפורה לידיה בת רבקה, ליוסף גבריאל בן רבקה, למרים בת רבקה. הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'ייזל לאוני. לעילוי נשמת: אליהו בן זהרה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'ולייט אסתר. אמיל חיים בן עזו עזיזה, לינה רחל בת מיה, ראובן בן חנינה, אליהו בן מרים.

